

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Grondwettelijk Hof: rolnummers 6910, 7040, 7095, 7109 en 7114: de beroepen tot vernietiging ingesteld tegen het Waalse decreet van 8 februari 2018 betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen en tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid – arresten van het Grondwettelijk Hof

Samenvatting

Deze mededeling betreft een kennisgeving aan de Vlaamse Regering van de arresten inzake de beroepen tot vernietiging ingesteld tegen het Waalse decreet van 8 februari 2018 betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen en tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid. Deze mededeling is ondermeer gebaseerd op het persbericht van het Grondwettelijk Hof inzake deze arresten.

Bijlage: kennisgevingen van 17 december 2019 van de griffie van het Grondwettelijk Hof

1. Voorafgaand

1.1 Bij het Grondwettelijk Hof werden verschillende beroepen tot vernietiging ingesteld tegen het Waalse decreet van 8 februari 2018 betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen en tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid:

- Door de heer Nicolas Deswysen werd op 23 april 2018 een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de artikelen 3 en 120 van het decreet van het Waalse Gewest van 8 februari 2018 betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen (GH 6910);
- Door Yannick Van Camp en Joke Van Weverberg werd op 8 november 2018 een beroep tot vernietiging ingesteld tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid (GH 7040);
- Door Dries Storme werd op 9 januari 2019 een beroep tot vernietiging ingesteld tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid (GH 7095);

- Door Karen Wynen en Maarten Gielis werd op 24 januari 2019 een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de artikels 9, 10, 11, 12, 13, 19, 20, 21, 22, 209, 210, 211, 212 van het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid (GH 7109);
- Door Jozef Seghers en Nelle Van Damme werd op 31 januari 2019 een beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging ingesteld tegen de artikels 209 tot en met 228 van het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid (GH 7114).

Het Grondwettelijk Hof besliste de zaken nrs. 7040, 7095, 7109 en 7114 (de beroepen tegen het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid) samen te voegen.

1.2. De vermelde decreten hebben tot doel de regeling van de gezinsbijslagen te hervormen teneinde, in hoofdzaak, een gelijke behandeling van alle kinderen te verzekeren. In het oude systeem is het bedrag van de maandelijkse basisbijslag progressief volgens de rang van het kind in het gezin (95,80 € voor het eerste kind, 177,27 € voor het tweede, 264,67 € voor het derde en voor elk volgend kind) en worden bijslagen toegekend die onder meer worden berekend volgens de leeftijd van het kind. In het nieuwe Vlaamse en Waalse systeem ontvangen alle kinderen een maandelijkse basisbijslag waarvan het bedrag identiek is (155 € en vanaf 18 jaar 165 € in het Waalse model; 160 € in het Vlaamse model), los van het aantal kinderen in het gezin en van de ontwikkeling van de samenstelling ervan.

De nieuwe regeling is evenwel alleen van toepassing op kinderen die zijn geboren vanaf een bepaalde datum (1 januari 2020 voor de Waalse regeling, 1 januari 2019 voor de Vlaamse regeling), waarbij de kinderen die vóór die datum zijn geboren, aan de vroegere regeling onderworpen blijven (uiterlijk tot de leeftijd van 25 jaar).

1.3. De verzoekende partijen zijn ouders van kinderen die zijn geboren vóór de voormelde data en die dus onderworpen zullen blijven aan de vroegere regeling van de gezinsbijslagen, alsook, voor sommigen onder hen, van kinderen die zijn geboren of nog moeten worden geboren vanaf diezelfde data.

Zij voeren in hoofdzaak aan dat de bestreden decreten in strijd zijn met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie door een onverantwoord verschil in behandeling in te voeren tussen kinderen, naargelang zij zijn geboren vóór of vanaf de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling. In vergelijking met het oude systeem, geven kinderen onderworpen aan het nieuwe systeem recht op bijslagen die naar gelang van het geval hoger of lager zijn. Een enig kind dat vóór de inwerkingtreding van de hervorming is geboren, zal bijvoorbeeld recht geven op een basisbijslag die lager ligt dan die voor een kind dat vanaf die datum wordt geboren.

Ten aanzien van het Vlaamse decreet voeren de verzoekende partijen ook aan dat het decreet voor de gezinnen die aan beide reglementeringen zijn onderworpen leidt tot een aanzienlijke en onverantwoorde achteruitgang van het niveau van bescherming van het recht op gezinsbijslag, gewaarborgd bij artikel 23, derde lid, 6°, van de Grondwet. Het gaat in dit geval over gezinnen die al een kind hadden in het oude systeem en er nog één verkrijgen in het nieuwe systeem. Zij combineren het oude en nieuwe systeem van gezinsbijslag.

1.4. De Vlaamse Regering is tussengekomen in deze zaken voor het Grondwettelijk Hof (zie VR 2018 1506 MED.0234/1 en MED.0234/2; VR 2019 0102 MED.0046/1 en MED.0046/2; VR 2019 0102 MED.0046/1 en MED.0046/2; VR 2019 2202 MED.0077/1 en MED. 0077/2). Een raadsman werd aangesteld om de belangen van de Vlaamse Regering te behartigen voor het Grondwettelijk Hof (Mr. Bart Martel van het advocatenkantoor Eubelius).

2. Arresten van het Grondwettelijk Hof nr. 195/2019 en nr. 198/2019

Het Grondwettelijk Hof heeft de ingestelde beroepen verworpen en geoordeeld dat het beperken van de toepassing van het nieuwe Vlaamse en Waalse gezinsbijslagsysteem tot kinderen die zijn geboren vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe regeling, grondwettig is.

2.1. Arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 195/2019 van 5 december 2019 (inzake het beroep tot vernietiging van de artikelen 3 en 120 van het decreet van het Waalse Gewest van 8 februari 2018 betreffende het beheer en de betaling van de gezinsbijslagen)

Op 5 december 2019 heeft het Grondwettelijk Hof zich uitgesproken over deze zaak (arrest nr. 195/2019; zie als bijlage de betekening van 17 december 2019 van het arrest). Het Grondwettelijk Hof verwerpt het beroep.

Ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, oordeelt het Hof dat het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de geboortedatum van het kind dat recht geeft op gezinsbijslag.

Het Hof stelt vast dat de keuze van de decreetgever hoofdzakelijk gerechtvaardigd is door de noodzaak om, in een beperkt budgettair kader, de hervorming van de gezinsbijslagen te verzoenen met de bescherming van de rechtmatige verwachtingen van de gezinnen met kinderen die zijn geboren vóór de inwerkingtreding van de hervorming.

Het Hof herinnert eraan dat het niet aan het Hof staat zich uit te spreken over de opportuniteit van de omvang van de middelen die de decreetgever, op het vlak van de begroting, aan een bepaald beleid wenst te wijden.

Het Hof oordeelt dat het verschil in behandeling niet onevenredig is met de nagestreefde doelstellingen. De kinderen die aan de overgangsregeling zijn onderworpen genieten immers van bepaalde maatregelen van de nieuwe regeling, die voor hen in wezen gunstiger zijn. Voorts wordt het verschil in behandeling progressief kleiner wegens de leeftijdsbijslagen. Voor de gezinnen met meerdere kinderen, waarvan het eerste kind is onderworpen aan het oude systeem, bestaat er slechts een verschil voor de basisbijslag voor het eerste kind, ten opzichte van de gezinnen die volledig onder het nieuwe systeem vallen. Ten slotte valt het feit dat een gezin, in zijn geheel, meer kan ontvangen indien alle kinderen onder het oude systeem vallen, te verantwoorden door de noodzaak om hun gewettigde verwachtingen te vrijwaren.

2.2 Arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 198/2019 van 5 december 2019 (inzake de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het Vlaamse decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid)

Op 5 december 2019 heeft het Grondwettelijk Hof zich uitgesproken over deze samengevoegde zaken (arrest nr. 198/2019; zie als bijlage de betekening van 17 december van het arrest). Het Grondwettelijk Hof verwerpt de beroepen.

Ten aanzien van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, oordeelt het Hof dat het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de geboortedatum van het kind dat recht geeft op gezinsbijslag.

Het Hof stelt vast dat de decreetgever heeft willen voorkomen dat gezinnen bij de overgang van het oude naar het nieuwe systeem minder hoge kinderbijslagen zouden ontvangen dan voorheen, rekening houdend met de budgettaire impact van de hervorming. De Vlaamse decreetgever heeft de kinderbijslagregeling dan ook bevroren om de verworven rechten van die gezinnen en van hun rechtgevende kinderen te beschermen.

De keuze van de datum van 1 januari 2019 is verantwoord door het feit dat het gaat om de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling. De financiële impact van de hervorming wordt aldus uitgeschakeld voor de gezinnen wier kinderen reeds onder de vroegere regeling een recht op dergelijke bijslagen genoten. Het Hof besluit hieruit dat het verschil in behandeling redelijk

verantwoord is.

Ten aanzien van de standstill-verplichting inzake het recht op gezinsbijslagen, herinnert het Hof eraan dat artikel 23 van de Grondwet een standstill-verplichting bevat die de wetgever verbiedt het beschermingsniveau van een bepaald recht in aanzienlijke mate te verminderen zonder redenen van algemeen belang. Het komt evenwel de wetgever toe te beoordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.

Het Hof merkt op dat voor kinderen die reeds onder het oude gezinsbijslagstelsel vielen, de inwerkingtreding van de nieuwe regeling geen negatieve impact heeft op de bijslag voor die kinderen.

Voor de gezinnen met kinderen die zijn geboren vóór en na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling, ontvangen sommigen een lager bedrag dan indien de oude regeling ook op die laatste kinderen van toepassing was. Zelfs indien een dergelijke situatie als een aanzienlijke achteruitgang zou worden beschouwd, oordeelt het Hof dat die achteruitgang gerechtvaardigd zou zijn door, enerzijds, de wil van de decreetgever om ervoor te zorgen dat de kinderen die zijn geboren vóór de inwerkingtreding van de nieuwe reglementering, na de hervorming geen lagere bijslagen ontvangen, rekening houdend met de budgettaire impact ervan, alsook, anderzijds, het feit dat het in de praktijk zeer moeilijk is om in een overgangsregeling te voorzien waarbij voor elk gezin op elk moment de meest voordelige reglementering wordt gewaarborgd.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE